

RE/Juha Lanne

18.3.2022

Sosiaali- ja terveysministeriö**STM:n lausuntopyyntö VN/2037/2021****Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi**

Työeläkeala ei ole ollut mukana lausuntojakelussa. Koska hallituksen esitys kuitenkin koskee ainakin osittain myös sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolisia toimijoita, haluaa Eläketurvakeskus antaa työeläkealan näkökulmasta hallituksen esityksestä lausunnon.

Lausunnon keskeiset huomiot liittyvät lain soveltamisalaan, muiden kuin varsinaisten potilasasiakirjojen ilmoitusvelvollisuuteen valtakunnalliseen asiakastietovarantoon ja niiden säilytysaikoihin sekä työeläkealan tietojensaantioikeuksiin ja tietojenluovutukseen liittyvään rekisterinpitäjän tapauskohtaiseen välttämättömyysharkintaan.

Lain tarkoitusta (1§) ja soveltamisalaa (2§) olisi hyvä selkiyttää. Lain tarkoituksessa todetaan, että 'tämän lain tarkoituksena on yhdenmukaistaa asiakastietojen käsittelyä sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä sosiaali- ja terveystietojen järjestämisen ja toteuttamisen käyttötarkoituksissa että käytettäessä asiakastietoja muihin käyttötarkoituksiin. Lain tarkoituksena on myös säätää asiakastietojen käsittelystä valtakunnallisissa sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäpalveluissa.' Samoin soveltamisalaa koskevassa 2§:ssä puhutaan 'muista käyttötarkoituksista'.

On epäselvää, mitä kaikkea 'muilla käyttötarkoituksilla' tarkalleen ottaen tarkoitetaan. Sen myötä jää myös epäselväksi, miten ja miltä osin lakia sovelletaan työeläkealaan. Työeläkealan näkökulmasta lain yksi keskeinen kohta on 76§ (Kysely- ja välityspalvelu), jossa säädetään todistusten, lausuntojen ja muita asiakastietoja sisältäviä asiakirjojen välittämisestä sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuoliselle toimijalle. Lain tarkoitus ja soveltamisala koskien 'ulkopuolista toimijaa' olisi hyvä avata.

Säännöskohtaisissa perusteluissa (1§) todetaan muun muassa, että 'Lisäksi lakiesityksessä asetettaisiin asiakastietojen käsittelystä käytettäville tietojärjestelmille keskeiset toiminnallisuutta, tietoturva ja yhteentoimivuutta koskevat vaatimukset sekä säädettäisiin menettelyistä, joilla vaatimustenmukaisuus olisi todennettava'. Selkiyttämällä lain tarkoitusta ja soveltamisalaa sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolisen toimijan osalta olisi helpompi tulkita miltä osin muun muassa tietojärjestelmiä koskevat vaatimukset koskevat työeläkealaa. Esimerkiksi 7§:ssä ja 10§:ssä puhutaan 'muusta asiakastietoja käsittelevästä rekisterinpitäjästä' ja 8§:ssä 'muusta asiakastietojen käsittelyn osapuolista'. On epäselvää, onko työeläkeala tällainen laissa tarkoitettu muu asiakastietoja käsittelevä rekisterinpitäjä tai osapuoli. Tätä tulisi selkiyttää.

RE/Juha Lanne

18.3.2022

Lain tarkoituksen ja soveltamisalan selventäminen selkiyttäisi koko lain toisen osan (Sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmät) merkitystä ja vaikutuksia sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolisille toimijoille. Ulkopuolisten toimijoiden selkeä ja aukikirjoitettu rajaaminen kaikkea tietojärjestelmiä koskevan sääntelyn ulkopuolelle olisi parannus lain soveltamisen tulkintaan.

Tähän liittyen esityksen perusteluosioissa todetaan:

Kohta 8 Lakia alemman asteinen sääntely

'Lakiehdotus sisältää Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle useita määräyksenantovaltuuksia. Määräysten antaminen liittyy teknisluonteisiin asioihin valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden toteuttamisessa. Määräyksenantovaltuudet liittyisivät lokirekistereihin tallennettaviin tietoihin ja tietosisältöihin (10 §), asiakasasiakirjojen tietorakenteisiin ja tietosisältöihin (20 §), kysely- ja välityspalvelun avulla välitettäviin asiakasasiakirjoihin (76 §), tietoturvasuunnitelmaan sisällytettäviin selvityksiin ja vaatimuksiin sekä tietoturvallisuuden todentamiseen (77 §).'

Määritelmät (3 §)

Määritelmät ovat pääosin kattavia ja selkeitä. Niiden perusteella on pääosin pääteltävissä, mitkä säännökset koskevat muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolisia toimijoita. Ks. kuitenkin lain tarkoitusta ja soveltamisalaa koskevat huomiot edellä. Nyt päättelyä lain soveltamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolisiin toimijoihin on tehtävä ainakin osittain yksittäisten määritelmien kautta, mikä vaikeuttaa lain soveltamisalan tulkintaa.

Tämän lisäksi potilasasiakirjojen ja asiakasasiakirjojen määritelmät voivat aiheuttaa epäselvyyttä. Pykälän toisessa ja kolmannessa kohdassa todetaan: '2) asiakasasiakirjalla sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasasiakirjaa, joka laadittu tai vastaanotettu asiakkaan sosiaali- tai terveystalouden tarpeen arviointia varten tai tarvittavien palvelujen järjestämisestä tai toteuttamista varten; 3) potilasasiakirjalla potilasta koskevaa asiakasasiakirjaa'.

Säännöskohtaisissa perusteluissa tähän liittyen todetaan: 'Myös muiden viranomaisten pyynnöstä laaditut ja niiden rekisterinpitöön kuuluvat lausunnot, todistukset ja muut asiakirjat, sisältävät asiakastietoja olematta asiakasasiakirjoja'. On hieman epäselvää, mitä tarkoitetaan 'viranomaisten pyynnöstä laadituilla lausunnoilla'. TyEL 198§ todetaan muun muassa: '...terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä kuntoutusta toimeenpanevalta taholta ja muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, sosiaalipalvelujen tuottajalta ja hoitolaitokselta seuraavat käsiteltävänä olevan eläke- tai etuusasian ratkaisemista varten välttämättömät tiedot, jollei hakija itse niitä toimita: lausunnot ja muut asiakirjat, jotka on laadittu työeläke- tai kuntoutusasiaa varten;

Hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa puhutaan siis viranomaisen pyynnöstä laadituista lausunnoista, kun taas työeläkelainsäädännössä (TyEL198§) puhutaan

RE/Juha Lanne

18.3.2022

lausunnoista, jotka on laadittu työeläke- tai kuntoutusasiaa varten. Perusteluissa olisi hyvä selkiyttää, tarkoitetaanko viranomaisia varten laadituilla lausunnoilla myös työeläke- tai kuntoutusasiaa varten laadittuja lausuntoja.

Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuoliselle toimijalle ja myös asiakkaalle itselleen saattaa aiheuttaa epäselvyyttä (lääkäriin)lausuntojen ja (lääkäriin)todistusten rajaaminen potilasasiakirjan käsitteen ulkopuolelle. Asia ja sen perustelut toki todettu §27 säännöskohtaisissa perusteluissa: 'terveydenhuollon ammattihenkilön muita viranomaisia ja tahoja varten laatimat todistukset ja lausunnot eivät olisi potilasasiakirjoja, koska ne laaditaan vastaanottajan käyttötarkoitusta varten, eikä käyttötarkoituksena ole potilaan hoidon järjestäminen ja toteuttaminen'.

Pykälän kohdassa 17 todetaan: ' tietojärjestelmällä ohjelmistoa, järjestelmää tai osajärjestelmää, jota valmistajan suunnittelemien ominaisuuksien mukaisesti on tarkoitettu käytettäväksi asiakasasiakirjojen sähköiseen käsittelyyn, asiakirjojen tallentamiseen valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin tai valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin liittämiseen tai jolla sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö voi hyödyntää hyvinvointitietoja;'. On epäselvää, koskeeko tämä käsite (tietojärjestelmä) jollakin tavalla sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolisia toimijoita (vrt. lausunnon alussa oleva kommentti, jossa esitetään lain tarkoituksen ja soveltamisalan tarkennusta). Perusteluissa olisi hyvä selkiyttää onko valtakunnalliseen tietojärjestelmään kysely- ja välityspalvelun (76§) kautta liittynyt työeläkealan tietojärjestelmä tässä määritelmässä tarkoitettu tietojärjestelmä.

Määritelmiin voisi lisätä käsitteet Muu asiakastietoja käsittelevä rekisterinpitäjä sekä Muu asiakastietojen käsittelyn osapuoli. Tämä selkiyttäisi lain suhdetta ja soveltamista sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolisiin toimijoihin (76§).

Asiakastietojen käsittelyä koskevat yleiset periaatteet (2 luku)

Ks. lausunnon alussa olevat huomiot koskien lain tarkoitusta ja soveltamisalaa ja siinä tehdyt viittaukset pykäliin 7, 8 ja 10.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen rekisterinpito (3 luku)

Pykälän 24§ perusteluissa todetaan muun muassa:

Asiakirjojen säilyttäminen.

'Pykälä sisältäisi asiakasasiakirjojen sekä potilaan tutkimuksessa ja hoidossa syntyviä biologista materiaalia sisältävien näytteiden ja elinmallien säilyttämistä koskevan sääntelyn. Sääntely koskisi alkuperäisiä asiakasasiakirjoja, eli siltä osin kuin asiakirjat on tallennettu valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin, on muissa tietojärjestelmissä ja vastaavissa olevat kopiot hävitettävä jo aiemmin, heti kun niiden käyttötarve on päättynyt. Pykälän 1 momentin mukaan asiakirjoja ja muita materiaaleja olisi säilytettävä tämän lain liitteessä tarkoitettu aika. Liitteen mukaiset säilytysajat perustuvat asiakirjojen arvonmääritykseen. Potilasasiakirjoja on tarvetta pääsääntöisesti säilyttää potilaan eliniän ajan, koska kyse on

RE/Juha Lanne

18.3.2022

potilaan terveydentilaa koskevista tiedoista ja lähes mikä tahansa elinaikana kirjattu terveydentilaa koskeva tieto voi olla myöhemmissä vaiheissa merkityksellinen. Lisäksi on huomioitava mahdollisia vahingonkorvausasioita varten tarvittava käsittelyaika. Lisäksi momentissa säädettäisiin säilyttämisen vastuusta siten, että valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin tallennettujen asiakirjojen säilyttämisestä vastaisi Kansaneläkelaitos. Rekisterinpitäjän muiden asiakirjojen ja materiaalin säilyttämisestä vastaisi kukin rekisterinpitäjä itse. Jos palvelunantaja on tallentanut kopioita valtakunnallisissa tietojärjestelmäpalveluissa säilytettävistä asiakirjoista, ei niihin sovelleta pykälän mukaista säilytysaikaa, vaan ne on hävitettävä heti kun käyttötarve on päättynyt.'

Potilasasiakirjojen määritelmän ulkopuolelle rajattujen lausuntojen, todistusten ja vastavien asiakirjojen alkuperäisyyden ja kopioiden määritelmiä sekä niiden säilytysaikoja tulisi tarkentaa. Lakiin tulisi kirjata selkeästi, mitkä määritellään alkuperäisiksi asiakirjoiksi ja mitkä kopioiksi ja mitkä ovat niiden säilytysajat ja -velvollisuudet.

Potilasasiakirjat (5 luku)

Säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan: 'Terveydenhuollon ammattihenkilön muita viranomaisia ja tahoja varten laatimat todistukset ja lausunnot eivät olisi potilasasiakirjoja, koska ne laaditaan vastaanottajan käyttötarkoitusta varten, eikä käyttötarkoituksena ole potilaan hoidon järjestäminen ja toteuttaminen.' Vrt. aiempi huomio muun muassa lausuntojen ja todistusten rajaaminen potilasasiakirjan käsitteen ulkopuolelle.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmät (2 osa)

Ks. lausunnon aiemmissä kohdissa esitetyt huomiot lain tarkoituksen ja soveltamisen tarkennustarpeista. On epäselvää, koskeeko 3§ määritelmän tietojärjestelmä joiltakin osin sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolisia toimijoita ja sen myötä on myös epäselvää, koskevatko tietojärjestelmien tietoturvasuoruuksia ja valvontaa koskevat säännökset jollain tavalla työeläkealaa. Eläketurvakeskuksen näkemyksen mukaan työeläkealan tietojärjestelmien tietoturvaa ja valvontaa ei tulisi säännellä tässä laissa, vaan tähän lakiin liittyvät mahdolliset tietoturvaan ja valvontaan liittyvät vaatimukset asetetaan työeläkealalle ainoastaan THL:n mahdollisissa määräyksissä ja ohjeissa, jotka koskevat sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolisten toimijoiden (76§) liittymistä valtakunnallisen tietojärjestelmäpalvelun kysely- ja välityspalveluun.

Nämä huomiot koskevat myös lain 77§:ssä mainittua tietoturvasuunnitelmaa.

Muita huomioita:

Säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan:

'69 §. Asiakastietovaranto.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että palvelunantajan tulisi tallentaa asiakastietovarantoon kaikki liittymisen jälkeen valmistuneet asiakasasiakirjat. Myös ennen liittymistä valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin syntyneet asiakirjat olisi mahdollista

RE/Juha Lanne

18.3.2022

tallentaa asiakastietovarantoon. Lisäksi mahdollistettaisiin myös muiden kuin varsinaisten asiakasasiakirjojen tallentaminen asiakastietovarantoon. Asiakastietovarantoon voitaisiin tallentaa asiakasasiakirjojen lisäksi myös muita asiakastietoja sisältäviä asiakirjoja sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen liittyviä asiakirjoja.'

'Myös sosiaali- ja terveydenhuollossa laadittavia, muille viranomaisille ja tahoille laadittavia asiakasta koskevia todistuksia ja lausuntoja voitaisiin tallentaa valtakunnalliseen asiakastietovarantoon. Tallentaminen on välttämätöntä, jotta kyseisiä asiakirjoja voidaan välittää 76 §:ssä tarkoitetun kysely- ja välityspalvelun avulla eri vastaanottajille.'

Lisäksi nykyistä asiakastietolakia edeltävän lainsäädännön nojalla annetussa asetuksessa (1257/2015), oli säädetty velvoite ilmoittaa muun muassa SV7-lomakkeelle (B-lausunto) valtakunnalliseen arkistointipalveluun viimeistään 31.12.2017. Eläketurvakeskuksen mielestä tämä velvoite tulisi sisältyä myös nyt lausuttavana olevaan hallitukseen esitykseen.

Säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan myös muun muassa:

76§ Kysely- ja välityspalvelu:

'On huomioitava, että välitys- ja kyselypalvelu ei ole vastuussa rekisterinpitäjältä toiselle tapahtuvasta tiedosta. Tämä tarkoittaa sitä, että tietoa luovuttava rekisterinpitäjä on vastuussa siitä, että tiedon saaja saa vain sen verran asiakas- tai potilastietoja kuin mitä tiedon saajalla olisi oikeus lain tai suostumuksen nojalla saada. Tiedon luovuttaminen edellyttää aina luovuttavan rekisterinpitäjän harkintaa ja vain välttämätön asiakastieto voidaan luovuttaa. Tiedon saajan oikeus saada tietoa on perustuttava lakiin tai asiakkaan antamaan suostumukseen. Asiakastietoa voidaan luovuttaa vain sen verran kuin, mitä tiedon saaja tarvitsee lakisääteisen tehtävänsä hoitamiseksi. Esimerkkinä voi mainita Kansaneläkelaitoksen tai työeläkelaitoksen, jolle kirjoitettaisiin A-todistus tai B-todistus potilaan sairaudesta päivärahaa varten tai poliisi, jolle annettaisiin lääkärinlausunto ajokorttia varten. Todistukseen ja lausuntoon tietoisesti liitetty muu yksilöity asiakirja, kuten esimerkiksi lääkärin oman lausunnon yhtenä perusteena ollut röntgenlääkärin lausunto, voitaisiin asiakirjan laatijan oman harkinnan mukaan liittää lausuntoon ja luovuttaa sähköisesti sen mukana. Esimerkiksi työeläkelaitoksella on työeläkelakeihin perustuva oikeus saada tietoja asian ratkaisemiseksi ja lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä. Työeläkelaitosten tiedonsaantioikeus koskee muun muassa eläkkeenhakijan potilasasiakirjoja, kuntoutusta, terveydentilaa, hoitoa sekä työkykyä. Tässä pykälässä esitettävä välitys- ja kyselypalvelu mahdollistaa sen, että terveydenhuollon rekisterinpitäjä voi harkintansa perusteella välittää asiakirjoja työeläkelaitokselle, vaikka asiakirja olisi alun perin laadittu muuta tarkoitusta varten. Asiakirjat eivät saa kuitenkaan sisältää enempää tietoa kuin mihin vastaanottajalla on säädösten perusteella oikeus.'

Palveluiden ja käsittelyn digitalisoinnin ja automatisoinnin lisääntyessä ja mahdollistaessa asiakirjojen välittämisen myös sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolisten toimijoiden käyttöön on varmistettava tietoja luovuttavan rekisterinpitäjän harkinnan toteutuminen tietoja luovutettaessa. Tämä on pyritty ottamaan huomioon myös työeläkealan

RE/Juha Lanne

18.3.2022

tietotarpeiden osalta. Työeläkelakien mukainen työkyvyttömyysmääritelmä on kuitenkin laajempi kuin pelkästään lääketieteellinen arvio työntekijän työkyvystä. Etuutta koskevaan ratkaisuun vaikuttavat monet asiat, jotka käytännön kokemuksen perusteella tulevat esiin viimeisen kahden vuoden aikana kirjoitetuista potilasasiakirjoista. Näin ollen myös muut kuin nimenomaista etuushakemusta varten kirjoitetut lausunnot ovat välttämättömiä etuusoikeuden arvioinnissa. TyEL 198 § säännöstä on tietosuoja-asetuksen voimaantulon jälkeen tarkennettu ja siinä on lueteltu välttämättömiä tietoja eläke- tai etuusasian ratkaisemista varten juuri sen vuoksi, että tietojen luovuttajan harkintaa voitaisiin helpottaa.

Eläketurvakeskus on tiedonhallintalain teknistä rajapintaa koskevissa keskusteluissa ollut hiljattain yhteydessä STM:ään ja näissä keskustelussa on todettu, että teknisen rajapinnan käyttö ei olisi poissuljettu silloinkaan, kun tiedonsaantioikeus perustuu ns. puhtaanseen välttämättömyysharkintaan. Lähtökohtaisesti sosiaaliturvaa koskevassa lainsäädännössä tiedonsaantioikeus usein oikeuttaa välttämättömiin tietoihin.

STM:n näkemyksen mukaan välttämättömyysarviointi voidaan tehdä tiettyjen toistuvien tyyppitapausten kautta. Viranomainen tai muu toimija arvioi sellaiset tilanteet, joissa välttämättömyysedellytys täyttyy ja sisällyttää nämä järjestelmään. Koska arviointi on tehty etukäteen järjestelmätasolla, tapauskohtainen välttämättömyysarviointi ei ole tarpeen.

Käsityksemme mukaan edellä olevan perusteella on ajateltavissa, että työeläkealan tietotarve voidaan etukäteen määritellä valtakunnallisen tietojärjestelmäpalvelun kysely- ja välityspalveluun TyEL 198§:n oikeuttaman sääntelyn edellyttämällä tavalla eikä näin ollen kyselyä olisi tarpeen tehdä jokaiselle rekisterinpitäjälle erikseen harkittavaksi. Eli vaikka tietoja luovuttava rekisterinpitäjä vastaakin tiedoista, tapauskohtainen välttämättömyysarviointi ei olisi tarpeellinen, jos luovutettaviksi tulevat tiedot on etukäteen järjestelmään määritelty.

Edellä mainitun perusteella myös asiakirjoissa välitetyn tiedon tarkka rajaaminen tietosällön perusteella on paitsi käytännössä erittäin hankalaa myös työkyvyn arvioinnin näkökulmasta perusteetonta ja asiakkaan oikeusturvan kannalta vahingollista. Myös se, että työeläkealalle välitettävässä asiakirjassa kyse ei olisikaan kokonaisesta lausunnosta, vaan esimerkiksi jonkin sähköisen lausunnon tai todistuksen otsikon alla olevasta osiosta, ei vastaisi TyEL:n 198 §:n mukaista tiedonsaantioikeutta. Työeläkeala saa myös nykytilassa kaikki asian ratkaisemiseksi välttämättömät lausunnot, todistukset ja potilasasiakirjat ns. kokonaisena. Tiedon käsittelyn sähköistäminen ei saisi heikentää toimeenpanossa välttämättömien tietojen tiedonsaantioikeutta.

Maksut

'Lain 99§:ssä todetaan muun muassa: Kansaneläkelaitoksen ja Digi- ja väestötietoviraston hoitamien 65 §:ssä tarkoitettujen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttö on palvelunantajille maksullista.

RE/Juha Lanne

18.3.2022

Tietojärjestelmäpalvelun tuottaja vastaa sertifiointiin aiheuttamista kustannuksista. Kansaneläkelaitoksen 86 §:n mukaiseen yhteentoimivuuden testaukseen ilmoittautuminen on tietojärjestelmäpalvelun tuottajille maksullinen.'

Valtakunnallisen tietojärjestelmän käytölle määritellään tämän mukaan vuotuiset käyttömaksut. Tämän lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuottajan tietojärjestelmän yhteentoimivuuden testaus valtakunnallisen tietojärjestelmän kanssa on maksullista. Sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolisten toimijoiden 76§ mukaisen kysely- ja välityspalvelun käyttö ja siihen liittyvä testaaminen on näin ollen rajattu maksullisuuden ulkopuolelle. Tätä olisi kuitenkin vielä hyvä selkiyttää ainakin säännöskohtaiseen perusteluun.

Säilytysaikaliiite

Taulukossa todetaan:

'Kopiot muita tahoja varten laadituista lääkärinlausunnoista ja -todistuksista (myös työterveyshuoltolainsäädännössä edellytetyt todistukset.'

' 2 vuotta todistuksen tai lausunnon laatimisesta.'

'todistukset ja lausunnot laaditaan muuta vastaanottajaa varten, joka säilyttää asiakirjat käyttötarkoituksensa tarpeen mukaisen ajan'

Ks. lausunnossa edellä mainitut epäselvyydet lausuntojen ja todistusten alkuperäis- ja kopiokappaleiden määrittelystä sekä niihin liittyvistä rekisterinpito- ja säilytysvastuista. Mikäli lausunnot ja todistukset on tarkoitus hävittää asiakastietovarannosta kahden vuoden jälkeen niiden laatimisesta, niin saattaa syntyä tilanteita, joissa vanhoja työkyvyn arvioinnissa tarvittavia lausuntoja ei ole syystä tai toisesta vielä välitetty sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuoliselle toimijalle eikä lausuntoa siis näissä tilanteissa olisi tallella enää missään. Säilytysaikaa tulisi tästä syystä hallituksen esityksessä pidentää vähintään viiteen vuoteen. Asiakirjan saaminen valtakunnallisesta asiakastietovarannosta sähköisillä palveluilla olisi myös toimeenpanon kannalta tarkoituksenmukaisempaa kuin pyytää asiakirjaa tiedonsaantioikeuksien rajoissa esimerkiksi yksittäisiltä vakuutusyhtiöiltä. Sellaista tilannetta ei saisi syntyä, että jokin toimeenpanossa tarvittava lausunto tai todistus ei olisi enää tallennettuna missään.